

LEREND NETWORK

VOOR DUAAL LEREN 2.0

LESSONS LEARNED: FOCUS OP DUAAL LEREN

Met de Steun van ESF-Vlaanderen maakten 15 projecten tijdens het schooljaar 2017-2018 werk van duaal leren in het secundair onderwijs. Departement Onderwijs en Vorming en SYNTRA Vlaanderen verzamelden vanuit het Lerend netwerk 2.0 beleidsaanbevelingen gelinkt aan 12 doelstellingen.

DOELSTELLING: Leerlingen in het secundair onderwijs worden versterkt in het kiezen voor een bepaalde studie of toekomstig beroep, om zo ook gemotiveerd te kiezen voor een al dan niet duale opleiding.

AANBEVELING: Daarom zet de Vlaamse overheid sterker in op de ondersteuning van onderwijs- en opleidingsaanbieders, om, eventueel in samenwerking met werkgevers- of sectororganisaties concrete acties aan te bieden.

- Concreet is vanuit het decreet duaal leren al de mogelijkheid van ‘verkenkende leerlingenstage’ opgenomen (ook wel ‘snuffelstage’ genoemd). Scholen moeten ondersteund worden om deze concreet aan te bieden aan hun leerlingen. Ze moeten optimaal geïnformeerd worden over de mogelijkheden en formules.
- Aanvullend kan er onderzocht worden op welke andere manieren sterker kan worden ingezet op beroepsoriëntatie en studiekeuze voor leerlingen in het secundair onderwijs, dit ook in functie van een gemotiveerde keuze voor een (duale) studierichting in de tweede of derde graad.

Naast de leerlingen zelf, zijn ook ouders in deze een belangrijke doelgroep. Verder is het uitermate belangrijk dat ook leerkrachten en CLB-medewerkers op de hoogte zijn van de mogelijke opties en de tijd nemen om leerlingen te informeren.

DOELSTELLING: Duaal leren wordt algemeen gepercipieerd als een kwalitatieve leerweg, minstens evenwaardig aan de voltijdse opleiding. Ouders en leerlingen kiezen positief voor duaal leren.

AANBEVELING: Daarom zet de Vlaamse overheid in op duidelijke communicatie en informatie over duaal leren. In deze communicatie wordt er een antwoord geboden op de bezorgdheden die hierbij reeds gecapteerd worden. Verder wordt duidelijk gecommuniceerd over het verschil met andere mogelijk trajecten die werkervaring combineren met leren, al dan niet binnen onderwijs, en de verschillende actoren betrokken bij Duaal leren. Concreet is het belangrijk voor welke vragen men bij welke actor terecht kan.

De Vlaamse overheid stelt cruciale documenten voor het realiseren van een duale opleiding in ‘heerlijk heldere’ taal beschikbaar aan betrokken professionals en het bredere publiek.

LEREND NETWERK

VOOR DUAAL LEREN 2.0

LESSONS LEARNED: FOCUS OP DUAAL LEREN

DOELSTELLING: Leerlingen worden door de klassenraad geadviseerd om in te stappen in duaal leren of niet.

Door een kwalitatief screeningsproces, is dit advies beargumenteerd en zorgen we ervoor dat vooral leerlingen gescreend als arbeidsrijp en arbeidsbereid, met motivatie voor duaal leren instappen in het traject.

AANBEVELING: Vanuit de verschillende projecten werd sterk aangegeven dat een kwalitatieve screening een belangrijk stap is voor de uitrol van een kwalitatief systeem van duaal leren, op maat van de leerling.

Mogelijke aspecten van een kwaliteitsvolle screening zijn; zelfevaluatie door de leerling, brede basis van bronmateriaal betrekken, vermijden van een loutere momentopname.

De Vlaamse overheid ondersteunt leerkrachten door het ter beschikking stellen van kwalitatieve screeningsinstrumenten, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek.

DOELSTELLING: Bij de matching van leerling en mentor/werkplek/onderneming gaan trajectbegeleiders en leerkrachten uit van de screening van de leerling, maar eveneens van de kenmerken van het bedrijf.

AANBEVELING: Voor de screening van de leerling wordt er vanuit de Vlaamse overheid ondersteunend een toolkit voorzien. Verder kunnen instrumenten ontwikkeld worden waarmee ondernemingen kunnen peilen naar hun 'arbeidsrijpheid en - bereidheid' om een leerling duaal leren te omkaderen, en welke inspanningen ze kunnen leveren om een kwaliteitsvolle leer- en werkplek aan te bieden.

DOELSTELLING: Incentives voor duaal leren verruimd en verduidelijkt.

AANBEVELING: De Vlaamse overheid zorgt ervoor dat ook eenmanszaken in aanmerking kunnen komen voor incentives in het kader van werkplekieren. Op dit moment is het voor deze werkgevers niet mogelijk om een mentorkorting te ontvangen. Een duidelijk overzicht van de mogelijke incentives voor leerling en ondernemers is in alle geval een goede zaak.

DOELSTELLING: Mentoren (ondernemingszijde) en trajectbegeleiders (aanbiederszijde) worden versterkt via verschillende instrumenten tot verdere professionalisering.

AANBEVELING: De Vlaamse overheid brengt de mogelijkheden tot professionalisering voor mentoren en trajectbegeleiders in kaart en zorgt voor duidelijke communicatie. Voor mentoren en trajectbegeleiders is het duidelijk bij welke overheidsdienst ze terecht kunnen met vragen over duaal. Het aanbod tot professionalisering is divers, kwalitatief en de aanbieders stemmen af over de inhoud. Binnen dit aanbod is er minstens aandacht voor 1) belang van communicatie tussen mentor en trajectbegeleider, 2) concrete handvaten voor het begeleiden van het leerproces van leerlingen op de werkplek, 3) concrete handvaten voor kwalitatieve evaluatie.

DOELSTELLING: Binnen duaal leren wordt ingezet op een kwalitatieve evaluatie van het leerproces. Dit met betrokkenheid van de mentor en ondersteund door kwalitatieve evaluatie-instrumenten.

AANBEVELING: De Vlaamse overheid stelde in het decreet duaal leren dat scholen zelf vorm kunnen geven aan de wijze waarop mentoren betrokken worden bij de klassenraad. Het is belangrijk dat scholen kunnen leren van elkaar en good practices en waardevolle evaluatie-instrumenten worden gedeeld en verspreid. Dit wordt door de Vlaamse overheid gefaciliteerd .

LEREND NETWERK

VOOR DUAAL LEREN 2.0

LESSONS LEARNED: FOCUS OP DUAAL LEREN

DOELSTELLING: In functie van de kwaliteit van de opleiding wordt er binnen duaal geëxperimenteerd met alternatieve trajecten.

AANBEVELING: Binnen duaal leren voor het secundair onderwijs wordt ruimte gemaakt voor flexibele trajecten waarbij verschillende werkgevers betrokken zijn bij eenzelfde opleidingstraject. Hiermee scheidt men de mogelijkheid voor niche-bedrijven om eveneens te participeren. Hierbij wordt met open vizier gekeken naar verschillende opties, zoals 'detachering' van leerlingen of werkgeversgroeperingen.

DOELSTELLING: Leerkrachten van duale opleidingen worden versterkt en verder geprofessionaliseerd.

AANBEVELING: Duale trajecten zijn trajecten op maat. Leerlingen worden op de werkplek individueel begeleid, maar ook het leren in de klas wordt een meer gepersonaliseerd leertraject. Wat geleerd wordt is complementair aan leeractiviteiten op de individuele werkplek en remedieert waar nodig vanuit evaluatie van de leerling op de werkplek. Leerkrachten moeten optimaal ondersteund worden op te differentiëren. Hierbij kan er aandacht zijn voor specifieke voorkennis of reeds opgedane ervaring tijdens werkplekleren.

DOELSTELLING: Instrumenten voor ondersteuning van taalzwakkere leerlingen bij werkplekleren worden optimaal gedeeld, ook in functie van duaal leren.

AANBEVELING: Er bestaan reeds heel wat instrumenten om werkplekleren te ondersteunen, specifiek voor leerlingen met een lager niveau van Nederlands. (We denken hierbij aan onder andere deze ontwikkeld vanuit VDAB en partners. Dit instrumentarium dient gescreend te worden en waar mogelijk gedeeld onder de aanbieders van duaal leren. Eventueel is verdere ontwikkeling van instrumentarium aangewezen om de toegang tot duaal leren voor arbeidsrijpe en arbeidsbereide leerlingen te maximaliseren.

DOELSTELLING: Drempels voor duaal wegnemen door afstemming tussen regionaal en federaal beleid.

AANBEVELING: Duaal leren biedt kansen, ook aan leerlingen die tijdens hun opleiding reeds een leer- vergoeding wensen te krijgen. In de praktijk komt dit in sommige gevallen neer op het verlies van kindergeld of leefloon. De effecten van deze maatregelen bij duaal leren dienen onderzocht te worden en geremedieerd

DOELSTELLING: Duaal leren blijven leren

AANBEVELING: Scholen en opleiders die kiezen voor duale opleidingen, sectoren en werkgevers die hun schouders onder duaal leren zetten: ze kiezen voor vernieuwing en innovatie. Dit gaat gepaard met heel wat vragen en onzekerheden. Door het samenbrengen van deze partners, versterkt de Vlaamse overheid deze cruciale actoren in de uitrol van duaal leren. Vanuit deze gemeenschap kunnen gedeelde problemen worden aangekaart en oplossingen worden uitgewisseld. Concrete knelpunten kunnen via deze gemeenschappen gecapteerd worden en beleid kan worden bijgestuurd. Als bron van goede voorbeelden dienen deze ambassadeurs optimaal geïnformeerd te worden.

Waar het centrale lerend netwerk met dit project zijn einde kent, willen we regionale overlegplatformen stimuleren om op regionaal niveau gericht in te zetten op het versterken van netwerken tussen aanbieders en partners in de uitrol van duaal leren.